

KREFTFORENINGEN

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD)
Postboks 8011 Dep

0030 Oslo

Oslo, 23. september 2016

Deres ref.: 16/4552
Vår ref.: 16/00277-1
Saksbehandler: Ingrid S. Ross og Marianne
Hammer

Høringsuttalelse om forslag til endringer i tobakksforskriftene og ny forskrift om elektroniske sigaretter

Kreftforeningen er en av de største bruker- og interesseorganisasjonene i Norge med 113 000 medlemmer og 25 000 frivillige. Kreftforeningens formål er å arbeide for å forebygge og bekjempe kreft samt bedre livskvaliteten for pasienter og pårørende. Over 242 000 mennesker i Norge har eller har hatt kreft. Årlig rammes over 31 000 mennesker og omtrent 11 000 dør hvert år som følge av kreftsykdom. Kreft er hyppigste dødsårsak for de under 75 år og det forventes en markant økning av nye krefttilfeller de nærmeste årene. Ett av tre krefttilfeller kan forebygges.

Kreftforeningen viser til Helse- og omsorgsdepartementets høringsbrev og notat av 1. juli 2016 om *Forslag til endringer i tobakksforskriftene og ny forskrift om elektroniske sigaretter*.

Vi takker for muligheten til å komme med innspill til forslagene.

Innledningsvis er det viktig å presisere at Kreftforeningen har fulgt arbeidet med Prop. 142 L (2015–2016) *Endringer i tobakksskadeloven* tett, og avventer selvsagt den politiske behandlingen av denne. Vårt høringssvar på denne forskriftshøringen er derfor basert på at lovproposisjonen blir vedtatt av Stortinget. Det er viktig for oss å presisere at når det gjelder lovproposisjonen så er vi uenig i at det skal kunne gjøres unntak fra standardiseringskravet for enkelte tobakksprodukter i forskriftsform. Vi mener at alle tobakksprodukter må standardiseres og at det ikke skal kunne gjøres unntak for enkelte kategorier i forskriftsform. Vi mener at karakteristisk smak som særlig har appell til barn og unge også må forbys i snus. Videre mener vi at det ikke skal åpnes for fjernsalg/internettsalg på tvers av landegrenser. Vi trenger færre utsalgssteder og ikke flere. Dessuten fører overvåkning av internettsalg til en unødvendig byråkratisk løsning.

I fortsettelsen utdypes våre synspunkter på denne forskriftshøringen, oppsummert her til:

- For det første at hverken pipetobakk, sigarer eller sigarillos kvalifiserer til et unntak fra standardiseringskravet. De er alle tobakksprodukter, og produktene gir brukeren samme opplevelse. Det er kun tobakksindustriens markedsføring og produktutvikling som skiller produktene, og det kan endre seg raskt. Hvis vi sammenligner med andre land er det forutsigbart at tobakksindustrien vil utvikle særlig sigarillos til å appellere til barn og unge så snart vi får standardiserte røyk- og snuspakker i Norge.

- Kreftforeningen savner en begrunnelse for departementets forslag til valg av helseadvarsel på e-sigaretter. Vi mener at departementet bør velge det andre alternativet til helseadvarsel for e-sigaretter i direktivet: «Dette produktet inneholder nikotin som er et svært avhengighetsskapende stoff. *Det er ikke anbefalt for ikke-røykere*». Det er viktig at helseadvarselen inneholder en presisering om at e-sigaretter ikke er anbefalt for ikke-røykere, for å legge mest mulig til rette for at e-sigaretter ikke blir et trendprodukt for ungdom og en vei inn i nikotinavhengighet.

Unntak fra kravet om standardiserte pakninger

Kreftforeningen mener at alle tobakksprodukter bør standardiseres tilsvarende som de har gjort i Australia, og at det ikke skal kunne gjøres unntak i forskriftsform.

Tobakkskonvensjonen omhandler «all tobacco products» og skiller ikke mellom de ulike tobakksproduktene. Helse- og omsorgsdepartementets forslag om å gjøre unntak for sigarer, pipetobakk og sigarillos har derfor ingen støtte i tobakkskonvensjonen.

Kreftforeningen mener at det vil kunne være en risiko for at Norge bryter sine forpliktelser etter WTO-avtalene hvis Norge åpner opp for å gjøre unntak for enkelte kategorier. Etter WTO-avtalene skal «like produkter» reguleres likt. Sigarer, pipetobakk og sigarillos inneholder alle tobakk og nikotin, brukes av forbrukerne til samme formål (som samme type «nyttelsesmiddel») og har samme virkning.

Det er vanskelig å se hvordan Norge skal kunne argumentere for at sigarer, pipetobakk og sigarillos er ulikt all annen tobakk. Vi tror ikke det vil være nok til å karakterisere produktene som ulike etter WTO-retten, at det i dag primært er voksne som bruker sigarer, pipetobakk og sigarillos. Med markedsføring og produktutvikling kan dette endre seg raskt til også å være produkter som appellerer til barn og unge. Et kjent eksempel er hvordan tobakksindustrien har utviklet sigarillos til å appellere til barn og unge når myndighetene innfører strenge tiltak mot sigaretter. I for eksempel USA har strengere regulering og høyere skattlegging av sigaretter ført til økt etterspørsel og forbruk av sigarillos. Sigarprodusenter lager nå nye varianter av små sigarer eller sigarillos i fargerike innpakninger rettet mot yngre brukere. Vi viser i denne sammenheng til fotnote og bilder fra kampanjen Tobacco Free Kids, til slutt i høringssvaret.ⁱ

De fleste land som til nå har innført standardiserte tobakkspakker er blitt saksøkt av tobakksindustrien. Vi er bekymret for at unntaket fra standardiseringskravet vil gjøre oss sårbare i forhold til fremtidige søksmål fra tobakksindustrien.

Det er velkjent at tobakksindustrien bruker alle midler for å unngå regulering og kreativt finner alle smutthull for å opprettholde omsetningen av tobakk. Hvis man først åpner for unntak for sigarer, sigarillos og pipetobakk, er det forutsigbart at myndighetene kommer til å oppleve et massivt press fra tobakksindustrien for å unnta flere kategorier av tobakksprodukter, også de som ikke er kommet til Norge enda.

Hvis Helse- og omsorgsdepartementet mot formodning ender med å gjøre unntak fra standardiseringskravet for sigarer, pipetobakk og sigarillos, må det stå eksplisitt i forskriftsbestemmelsen at unntaket for standardiseringskravet trekkes tilbake hvis det fremkommer vesentlige endringer i salgsvolum eller i forbruksmønsteret blant unge. En slik

forutsetning om å trekke tilbake unntaket vil være i tråd med hva som ellers gjelder i EUs nye tobakksdirektiv.

Tilsvarende er vi enige i at utsalgsstedene i så fall bør begrenses til et minimum for ikke å appellere til barn og unge. Kreftforeningen jobber for at tobakk skal fjernes fra tax-free handel. Dette fordi pris er viktig for å begrense tobakksbruken, og er anerkjent av WHO som et av de viktigste virkemidlene når det gjelder å begrense tobakksbruk. I tillegg opprettholder taxfree-handelen normalisering av tobakksprodukter. Vi anmoder derfor om at et salg av disse produktene uten standardisert innpakning ikke gjelder for tax-free, men at de da kun selges ved spesialforretninger.

Regulering av elektroniske sigaretter

Kreftforeningen mener at departementets forslag til forskriftsbestemmelser om registrering, overvåkning, og produktkrav i henhold til EUs tobakksdirektiv, fremstår som hensiktsmessige og fornuftige.

Ettersom e-sigaretter er et nytt type produkt som kan være en inngangsport til nikotinavhengighet og hvor det ikke foreligger tilstrekkelig forskning om helserisiko, er det særlig viktig med effektive forskriftsregler om registrering, overvåkning, og produktkrav for å sikre myndighetene god kontroll og sivil samfunnet tilgang til mest mulig informasjon.

Når det gjelder valg av helseadvarsel savner Kreftforeningen en begrunnelse for departementets forslag til valg av helseadvarsel på e-sigaretter. Vi er uenige i departementets valg av helseadvarsel for e-sigaretter: «Dette produktet inneholder nikotin som er et svært avhengighetsskapende stoff». Vi mener at departementet bør velge det andre alternativet til helseadvarsel for e-sigaretter i direktivet: «Dette produktet inneholder nikotin som er et svært avhengighetsskapende stoff. **Det er ikke anbefalt for ikke-røykere**». Det er viktig at helseadvarselen også inneholder en presisering om at e-sigaretter ikke er anbefalt for ikke-røykere, for å legge mest mulig til rette for at e-sigaretter ikke blir et trendprodukt for ungdom og en vei inn i nikotinavhengighet.

Kreftforeningen støtter departementet i at selve e-sigaretten har referanse til slutta.no. Vi mener at også denne bør plasseres synlig og sammen med helseadvarselen.

Rapportering

Kreftforeningen understreker viktigheten av en videst mulig rapporteringsplikt for tobakksindustrien. Dette har dels en side til å kunne opplyse forbrukeren mest mulig om et ekstremt helsefarlig produkt, og dels en side til å kunne drive en mest mulig kostnadseffektiv tobakkspolitikk. Det er viktig at det er kjent hvilke ingredienser, markedsføringsstrategier og salgsvolum tobakksindustrien bruker.

Nye kategorier tobakks- og nikotinprodukter

Kreftforeningen støtter et forbud mot import, slag og utdeling av nye tobakks- og nikotinprodukter som ikke er godkjent av Helsedirektoratet. Kreftforeningens støtter videre vilkårene for godkjenning som er inntatt i forslag til forskrift §17a, tredje ledd.

Fjernsalg av tobakksvarer og e-sigaretter

I Norge har vi et omfattende problem med salg av tobakk til mindreårige, og det er parallelt en høring på gang om tilsynsordningen for salg av tobakksvarer for å hindre slikt salg. Tilsynsordningen foreslås kun å omfatte virksomhetens fysiske salgssteder. Det betyr at fjernsalg av tobakksvarer og e-sigaretter ikke omfattes av tilsynsordningen. Vi er bekymret for at internettsalg blant ungdom vil øke med innføring av tilsynsordningen, fordi mindreårige ikke lenger får kjøpt tobakk på alminnelige utsalgssteder. Hvis departementet først skal åpne for internettsalg må departementet sikre at internettsalg ikke blir et smutthull for salg til mindreårige.

Med vennlig hilsen
Kreftforeningen

Anne Lise Ryel
Generalsekretær

¹ Kilde: http://www.tobaccofreekids.org/tobacco_unfiltered/post/2014_06_13_cigars

Sweet Flavors

Cigar products are sold in flavors like chocolate, strawberry, grape, peach, watermelon, sour apple, fruit punch and banana. These sweet flavors mask the harsh flavor of tobacco and make cigars seem as harmless and fun as candy or ice cream.

